

“Is een sojaburger uit dan een hamburger

Eiwitten zijn de bouwstoffen van ons lichaam: ze zorgen voor spieropbouw, sterke botten en ze geven je energie. Volgens het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) moeten we minder dierlijke eiwitbronnen, als zuivel, vlees en eieren, en juist meer plantaardige eiwitten eten. De zogeheten eiwittransitie, die naast het milieu ook positieve effecten moet gaan hebben op onze gezondheid. Welke kansen biedt dit voor de landbouw en is deze transitie écht nodig om de voedselproductie te kunnen verduurzamen? De partners van NAJK gingen met NAJK-bestuurders en -leden een interessante discussie aan over dit ‘upcoming’ onderwerp.

Tekst: Christel Klok (communicatiemedewerker NAJK) Beeld: Henk van Ruitenbeek

Insecten, algen, zeewier of kroos, zomaar een greep uit de verschillende alternatieve eiwitbronnen waar binnen de landbouw mee wordt geëxperimenteerd. “Vanuit de akkerbouw zetten we al echt in op eiwit, omdat we zien dat daar voor de hele keten wel potentie inzit. Maar dan hebben we het niet gelijk over soja of zeewier”, zegt André Hoogendijk, de directeur van BO Akkerbouw. Volgens hem moet je daarbij eerder denken aan bijvoorbeeld eiwit uit de zetmeelaardappel, het blad van suikerbieten of Nederlandse baktarwe.

Kansen

Toch wordt er ook verder nagedacht over de verschillende alternatieve eiwitbronnen. Hendrik Veldman (DeLaval) ziet het gebruik van restwarmtestromen als kans voor de

veel kansen gaan creëren, maar of dit daadwerkelijk kansen voor de boeren zijn, vraagt hij zich hardop af: “Kweekvlees wordt bijvoorbeeld vooral in een laboratorium gekweekt en de grondstoffen worden in een andere fabriek geproduceerd. Het begint dan wel met een agrarische grondstof, maar het meeste geld wordt verderop in die keten verdiend.”

Vleesvervanger duurzamer?

‘Is een sojaburger met soja uit Brazilië nou echt een stuk duurzamer dan een hamburger uit Nederland?’ Dat is een vraag die ook speelt bij Gert-Jan Hegeman, de productmanager van Reesink Agri: “Wat mij opvalt als ik met een willekeurige consument praat, is dat al het biologische of een vleesvervanger per definitie al duurzamer is. Terwijl dit helemaal niet zo

beïnvloedbaar. Op politiek vlak, maar ook als ik kijk naar de voedingsmiddelenindustrie. Snoepmerk Katja heeft bijvoorbeeld gelatine vervangen door plantaardige eiwitten. Hierdoor wordt de consument ook op het idee gebracht om een plantaardige variant te kiezen.”

Laten zien dat de gangbare teelten ook al duurzaam zijn, is een taak van de Nederlandse agrariërs. Zo vindt ook Harry Smit (Rabobank): “Een bekende fastfoodketen uit de Verenigde Staten die kipproducten verkoopt, werkt via een bepaald duurzaamheidsrapport. Een goede vriend van mij is pluimveehouder en ik liet dat rapport eens aan hem lezen. Wat blijkt? Ze beamen goed bezig te zijn, maar de gemiddelde pluimveehouder in Nederland is eigenlijk al een stuk verder.” Vertellen is een heel belangrijk deel van het verhaal. Ook volgens Hans Scholte van Flynth doen we het in Nederland in vele opzichten een stuk beter dan in andere landen, maar dan moeten we dit wel aan de man brengen.

Streven naar zelfvoorzienend

Akkerbouwer Martijn van Overveld is werkzaam bij Limagrain en heeft wel eens een berekening gemaakt van alle stikstof die door de landbouw wordt uitgestoten. “Dat is ongeveer de hoeveelheid stikstof die in Rotterdam jaarlijks wordt ingescheept. Als we zo’n kringloop op nationaal niveau bekijken, zouden we daar met eigen eiwitteelt een stuk gezonder uitkomen”, zegt hij. Toch blijft de omslag naar volledig zelfvoorzienend volgens de meeste aanwezigen wel een uitdaging. Het is volgens hen vooral de kunst om meer eiwit

“DIEREN ZIJN GEEN RECYCLERS, MAAR UPCYCLERS:

gras waar geen mens wat mee kan,
ZET EEN KOE OM IN EIWIT EN WAARDEVOL VLEES.”

HARRY SMIT (RABOBANK)

boer binnen de hele eiwitdiscussie: “De initiatieven die er zijn om met deze restwarmtes bijvoorbeeld zeewier of kroos te telen en dat rendabel te maken, is naar mijn idee zeker een kans voor de sector. Eerst als niche en later wellicht als volwaardige tak.” Harry Smit, analist bij RaboResearch Food & Agribusiness, is er zeker van dat de alternatieve eiwitbronnen

hoeft te zijn.” Een mooie taak voor de veehouderij en de akkerbouw om echt eens te kijken naar wat daadwerkelijk duurzamer is en dit ook verder te communiceren. De consument dingen aanreiken, transparantie bieden en het échte verhaal bij de burger brengen is ook volgens de Groningse akkerbouwer, Evelien Drenth, erg belangrijk: “De consument is heel makkelijk

Brazilië duurzamer uit Nederland?"

NAJK-leden en -partners over het thema Eiwit

van eigen land te halen en daarbij te kijken naar onze krachten. "Een hectare aardappelen levert eigenlijk evenveel eiwit als een hectare soja. Onze kracht zit daarnaast vooral in het telen van gras, niet alleen als veehouder maar ook aan de veredelingskant. Het is goed om te kijken hoe we deze krachten beter in kunnen zetten in plaats van te streven naar volledige zelfvoorzienendheid.", zegt André Hoogendijk (BO Akkerbouw). Henk Jan Liefstink, werkzaam als Innovatiemanager Herkauwers bij ForFarmers vult aan: "We moeten niet alles binnen onze eigen landsgrenzen willen oplossen. Ten eerste is Nederland daar veel te klein voor en daarnaast hebben we hier niet alle klimaattypes. Wij hebben niet de capaciteit om al het eiwit zelf te telen en bovendien is de soja teelt rond de evenaar heel efficiënt."

Uitdaging

Hoewel de Friese melkveehouder Pier Jan het wel ziet zitten om meer eiwit van eigen land te halen, wordt dit met de huidige en toekomstige regelgeving wel moeilijk. "Volgend jaar hebben we waarschijnlijk geen derogatie meer en mogen we minder kunstmest gaan gebruiken. Omdat de bemestingsnormen omlaag gaan, vind ik het wel lastig om meer eiwit uit het gras te halen." Daarbij is het volgens hem als veehouder verstandig om na te gaan denken over je stalsystemen. "Onze akkerbouwer wil bijvoorbeeld alleen ruige mest hebben en geen drijfmest. Om een efficiënte samenwerking met de akkerbouwer aan te gaan is het wellicht handig om

na te denken welk stalsysteem de gewenste mest produceert voor de akkerbouw." Dagelijks bestuurder NAJK met de portefeuille melkveehouderij, Marije Klever, vult aan: "Het zou heel erg kunnen helpen als we wat meer ruimte krijgen rondom het mestbeleid zodat we onszelf kunnen stimuleren om beter en meer eiwit te benutten van eigen land. Hetzij via een akkerbouwer, hetzij via een eigen grasroute."

Nederlands eiwit belonen

'Moeten boeren beloond worden als ze hun dieren in Nederland geteeld eiwit voeren?', was een van de vragen die de aanwezige partners en leden werd voorgelegd. Hier werd verdeeld op gereageerd. Zo ziet Henk Jan Liefstink (ForFarmers) er niet zoveel in om boeren hiervoor te belonen. Volgens hem is deze beloning er al wanneer je veel eiwit van eigen land haalt, helemaal met de huidige krachtvoerprijzen. Harry Smit (Rabobank) bekijkt het zelfs van een heel andere kant: "In plaats van boeren belonen, kun je ook het goedkope eiwit van de wereldmarkt duurder maken. Dan is het niet zozeer belonen, maar dan wordt de sojaschroot vervangen door duurdere veldbonen die wel in Europa zijn geteeld."

Geen recyclers, maar upcyclers

Momenteel halen wij mensen ongeveer 60% van ons eiwit vanuit dieren, via zuivel en vlees. De overige eiwitten die we binnenkrijgen zijn plantaardig. Met het oog op de hele eiwittransitie zouden we deze verhouding eigenlijk om moeten draaien.

Hoewel er rondom duurzaamheid veelal geopperd wordt om meer eiwitten rechtstreeks van de plant naar de mens te krijgen, zitten hier volgens de aanwezigen zeker haken en ogen aan. Zo is André Hoogendijk (BO Akkerbouw) heel duidelijk: "We moeten zeker niet naar 0% dierlijk, want koeien, varkens en kippen zijn echt geweldig om reststromen te kunnen upgraden." En dat is waar, een groot deel van wat we onze dieren voeren, is namelijk een rest- of bijproduct wat niet meer geschikt is voor humane voeding. Harry Smit (Rabobank) voegt eraan toe dat dieren inderdaad eigenlijk onmisbaar zijn: "Het zijn geen recyclers, maar upcyclers. Gras waar geen mens wat mee kan, kan een koe omzetten in eiwit en waardevol vlees. En ook de varkens die verschillende bijproducten uit de voedingsmiddelenindustrie kunnen opwaarderen tot vlees, maken de dieren in de agrarische sector heel waardevol en duurzaam."

Kortom: een stuk optimalisatie en transparantie binnen onze eigen kringloop is heel belangrijk. We moeten in Nederland kijken naar onze krachten en daar de voordelen uithalen. Soms kun je in Nederland niet zo goed dingen telen als elders en andersom. Hier moeten we met zijn allen een gulden middenweg in vinden en op blijven anticiperen. Maar één ding is zeker: dieren blijven, naast plantaardig, een belangrijke rol houden binnen de eiwittransitie.

Deze discussiebijeenkomst met het thema 'Eiwit' is tot stand gekomen met medewerking van: André Hoogendijk (BO Akkerbouw), Henk Jan Liefstink (ForFarmers) Hendrik Veldman (DeLaval), Gert-Jan Hegeman (Reesink Agri), Harry Smit (Rabobank), Martijn van Overveld (Limagrain), Hans Scholte (Flynth), Evelien Drenth (bestuurder GrAJK en akkerbouwer), Pier Jan (biologische melkveehouder) en Marije Klever (dagelijks bestuurder NAJK met de portefeuille melkveehouderij).